
Pósfai György

MARADJ VELEM

Először a repülőn hallotta a hangot. Az ilyen hosszú út számára mindig tehetetlen zötykölődés volt: szűk ülés, gémberedett tagok, tompa, üres agy – se olvasni, se igazán aludni nem tudott –, a fejhallgatóban a sok tinglitangli zene, egyedül a klasszikus csatorna elviselhető, az is félóránként körbejár. Félálomszerű kábulatban, már vagy ötöd-szörre hallgatta Schubert vonósötösét, mikor hirtelen elhalkult a zene, és valaki tisztán, világosan beleszólt a fejhallgatóba: „Maradj velem!” Aztán folytatódott a zene, és eltartott pár másodpercig, mire a ragadós-nyúlós felhők az agyában oszladozni kezdtek, és a kérdés a felszínre furakodott: mi volt ez? Valami nem stimmel – motoszkált a mélyben, és újabb néhány másodpercnyi józanodás után kikristályosodott a furcsaság-góc: miért magyarul? A gépen angolul és németül beszéltek, s időről időre, a közérdekű közleményeknél meg is szakították a zenét, de mi volt ez a magyar beszólás, mi az értelme? Körülnézett: körötte semmi változás, mellette a tátott szájú gyerek a videojáték gombjait nyomogatja, arrébb a gyerek apja félrecsuklott fejjel hortyog, a többiek olvasnak, beszélgetnek, nyújtózkodnak... Visszaernyedte az ülésbe, semmi értelme az egésznek, biztosan álmodott; újra lemerült a zenébe.

A Los Angeles-i reptér érkezési szintjén kilépve döglesztő meleg, pálmafák, nyüzsgő tarkabarkaság, begördülő-kihúzó limuzinok fogadták. Felszállt a buszingajáratra, megkérdezte a fekete sofőrnötől, hol van a távolsági buszok végállomása, de persze semmit sem értett a sajátos válaszkarattyolásból. Mindegy, úgyis meglátja. Meg is találta a különbuszt, és fél óra múlva már tizenötödik emeleti szállodaszobájában pakolt, zuhanyozott, aztán hanyatt dobta magát a dupla ágyon, és a tv-csatornákon zongorázott.

Négynapos volt a konferencia, a második napra belakta a helyét: reggel egy kis futópadozás a konditeremben, utána úszás – az uszoda félig az épület alatt, félig a szabadban, úszva lehetett közlekedni a kettő között –, aztán előadások között a folyosói kávészünetek ragacsos süteményekkel, nagyobb étkezések a három étterem egyikében – úgy látszik, most a spenót a divat, kettőtör egy kenyeret, benne spenót, átvág egy szelet marhahúst, benne spenót; mi jön még, spenótfagyi? spenóttorta? –, este sörözés valamelyik bárban vagy ír kávé – a kedvence. Csak az alvás nem megy, hiába fekszik későn, hajnali háromkor már fönt van, és a plafont bámulja. A nem alvás, az idegen ételek, a befűjt, sterilre kondicionált levegő valami lebegést okoz. A test, az agy gépiesen tovább működik, reagál, ahogy kell, de belül valami átfordul, másként zakatol, idegenül pörög. A kép, a hang ismerős, mégis idegen.

A második este fénypontja N. előadása. Kis híján Nobel-díjas, szakmabeli férje szintén közel van hozzá (milyen jót dumcsizhatnak ezek otthon egymással tudományos kérdésekről!). N. barnás-őszes haját kontyban hordja, idős, de jó karban van, kortalan. Elegáns, kisportolt, egyszerre határozott és nőies, jó laborfőnök és elbűvölő társalgó. Néhány kedélyes bevezető mondat az elnökhöz, aki tényleg Nobel-díjas, utalás a közös nyári élményekre: néhány hasonló lelkű kollégával elhajóztak a Galápagoszigetekre. Természet, sport, barátok, csevej és tudománypolitika – nagyszerű volt a

túra. Valóban, milyen remek ötlet egy ilyen kirándulás, egy ilyen tartalmas lazítás a hétköznapi rohanásában, a nagy versenyben! Csak mi, kelet-európaiak vagyunk ilyen ostobák, nekünk nem születnek ilyen remek gondolataink. Milyen marhák vagyunk, hogy nem hajókézünk a Galápagos-szigetekre! Beszél a nő, nyomtatja az ábrákat a laptopról, magyarázza a kísérleteket, kiváló az előadás, lebilincselő mosollyal válaszolja meg a kérdéseket. Ott van mögötte a híres férj, a huszonöt beosztott munkatárs, a több évtizedes kapcsolatok, az elővárosi, háromgarázsos, ősfák mögé rejtett ház, a gyerek a Harvardon, nyaralás Martha's Vineyardon... És kedves, egyszerű, érdeklődő – minden együtt van benne, hogy az ember utálja. Maga a kikristályosodott amerikai siker.

Az előadás és az esti fogadás között fölment a szobájába. Sorba rakta a diákat, magában el akarta mormogni másnapi előadását, de nem ment, agyában valami gátlóanyaggal átítatott zűrzavar kavargott. Aludni kellene, de nem, el kell próbálni az előadást, hogy flottul menjen, többet sejtessen, mint amit az eredmények valóban mutatnak, persze valótlan nem állít, működik a dolog, működnie kell, már a következő pályázatba is beleírta, egy hónap múlva újabb határidő, a két diák doktoriját is át kell nézni, a következő szemeszterre jegyzetet ígért a tavalyi előadások felújított anyagából, utána kell nézni az adózásnak a szabadalom kapcsán, az a nyavalyás N., dollárban van neki annyi kutatásra, mint neki forintban, ezekkel versenyezzen az ember, vásárolnia is kell, megígérte a gyerekeknek, felhívni az egyik kollégát, az a hármas együttműködés a japánokkal... – nem, nem panaszkodik, miért is lamentálna, rendben megy minden, a mindennapi betevő siker is megadatik...

Közelebb lépett az ablakhoz. Lent már kigyulladtak a fények, apró játék autók tolták maguk előtt a reflektorfényt, elindultak, megálltak, számtalan sávon egyszerre, hangyanyüzsgés a felhőkarcolók lefelé egymásba tartó tömbjei között. Nicsak, az ablak résnyire nyitva van, pedig ezek általában nem is nyithatók. Sőt, tovább lehet bilenteni kicsit, akár egy ember is kiférne. Ki lehetne csusszanni a párkányra, háttal a falnak simulni, a két előremeredő cipőorr között lenézni a meg-meglődülő autókra, a járókelők nyüzsgésére, a villogó fénycsövekre. Alatta közvetlenül az épülettömb aljából nyúlik ki az alulról megvilágított uszoda, milyen mély is lehet ott, egy méter körüli? Mekkora ütne a víz, érezne, hallana-e valamit? Csak egy mozdulat, egy apró, lökészerű elszánás, és kilépné az egézből...

„Maradj velem!” – újra megszólalt a hang. Megrázkódott, becsukta az ablakot, körülnézett. Persze egyedül volt a szobában. Mi ez? Az érzékei játszanak vele?

Leült az ágyra, megpróbálta visszaidézni a hangot. Ismerősen szólt, de még azt sem tudta volna megmondani, férfié-e vagy nőé. Nem volt parancsoló, nem is kérő, leginkább egyszerű kijelentésnek hatott. Mi a fene történik? Hallucinálna? Aztán arra gondolt, néha rokonok, összetartozó emberek a távolból is tudnak valamiféle tudat alatti üzenetet küldeni egymásnak. Hülyeség – gondolta, de azért később felhívta a feleségét. Az időeltolódás miatt otthon még csak hajnalodott, ébredve szólt bele a telefonba a felesége. Örült a hívásnak, álmos-meleg volt a hangja, de nem, nem álmodott semmit, nem történt semmi különös, mindenki rendben van.

A konferencia után átröpült a keleti partra. A bostoni reptérről katamarán gyorshajóval közvetlenül Gloucesterbe lehet jutni. Kiment a víz fölé meredő dupla orr egyikébe, simán szaladt a vízen, a hullámok csak mögötte vágódtak szét, a tajték hátrafelé porlott. Furcsa cickakokban haladt a hajó, rájött, hogy a víz alatti zátonyokat kerülgeti.

Ismeretlen tengeri madarak emelkedtek a vizet taposva a hullámok fölé. A kikötőtől – olyan volt, mint egy falusi mozi hátsó udvara – gyalog indult tovább a tengerparton. Gyér forgalmú út, jobbról, ha nagy a szél, felcsap a víz az úttestre. Most nyugodt apály volt, csak a visszahúzódó hullámok görgették a zörgő kavicsokat. Balra a meredély jóformán végig beépítve változatos házakkal, többségük nyaraló. Jó két órát talpalt, mire barátja házához ért. Egyedül lesz a házban, a család most Floridában bújárkodik. Az ajtó nyitva, a garázsban három kocsi. Az öreg Buickot választotta, elhajtott bevásárolni, vett egy gallon tejet, egy hatos Samuel Adamset, szivacskenyeret meg krumplisalátát.

Másnap a New England Biotechnél volt megbeszélése. A szabadalom részletei, az eddigi adatok pontos dokumentációja, minden rendben, átadta a törzseket. Ezzel tulajdonképpen hivatalos programja véget ért. Este lehajtott a kikötőhöz, beült egy kocsmába, megnézte a falon a tengerbe veszett halászok és hajók képeit, kardhalas szendvicset evett, sört ivott.

Volt még pár napja. Többnyire egy hintaszékben üldögélt a nappali nagy ablakánál, és olvasgatott. Keze ügyében tartott egy messzelátót is, a háztól pár lépésre meredeken szakadt le a szirt a tengerre, ahol mindig történt valami. Ütő helyéből a kiugró fokokon három világítótornyot is befoghatott tekintetével, a part előtt homárhalászok csónakjai bukdácsoltak, csapdaketreceket húztak ki, eresztettek le, különös vízimadarak húztak a parttal párhuzamosan a hullámok fölött, messze kint a látóhatáron nagy kereskedelmi hajók haladtak. Bal felé, a közelben bálna formájú sima gránittömbök között apró öböl húzódott, szemben vele kis sziget valami épületmaradékkal.

A ház pincegarázsában – sziklákra, felrakott kőoszlopokra épült tulajdonképpen a ház, a köztük levő üregek szolgáltak pinceként, mosókonyhaként – talált egy kis deszkafenekű, felfújható gumihurka oldalú csónakot. Evett pár virslit ebédre, aztán felpumpálta a csónakot, és fáradságos munkával lecipelte a kis öbölhöz. A csúszós köveken beverte párszor a bokáját, mire vízre lökte. Mezítláb, rövidnadrágban-trikóban ugrott a csónakba, és az apró, szinte játékszer evezőkkel a szemközti sziget felé kezdett lapátolni. Talán egy kilométert kellett haladnia, segítette a szél is, hamar átért. Kikötőhelyet keresgélve az emelkedő-süllyedő vízen a parti meredély alatt evezett, végül egy nagy hullám segítségével besiklott két nagy szikla közé, és partra lábalt. A kis csónakot a dagály legmagasabb szintje fölé húzta, és felkapaszkodott a sziklákra, hogy felderítse a szigetet. A csupasz köveket befelé haladva térdig érő fű, szúrós, száraz növényzet váltotta fel. Inkább visszahúzódott a part közelébe, és a sima gránitsziklákra, a sziget kerülete mentén próbált eljutni a túlsó oldalra, ahol a roskatag ház állt. Sirálypiszok mindenfelé, guanó és rothadó tengeri növények szaga, a köveken a madarak által felhordott, napon szikkadt rákpáncélok, ollómaradványok és tüskéit vesztett, kicsipegetett, lapított teniszlabda alakú tengerisün-vázak. A sziklákra ugrálva haladt, balra lent néha magasra csaptak a partot ostromló hullámok. Időnként a sziget belseje felé tartó, mély, függőleges falú hasadékok állták útját, aljukban fel-le járt a víz, kagylóhalmokat és barna, gumiállagú moszatokat terítve a szakadék végébe. Ilyenkor nagyot kellett kerülnie befelé, megint a szúrós fűbe gázolva. Nagyon lelassították a folytonos kitérők, és mikor a ház közelébe érve még egy utolsó hasadék állította meg, úgy gondolta, nem kerüli meg, át tudja ugrani. Homályosan ott motoszkált benne, hogy egyedül van, nem kellene kockáztatni, de hirtelen elszánással, pár lépés lendületet véve egy szűkületnél elugrott a peremről. Nem volt idő, hogy tudatosuljon az érzés, de már az elugrás pillanatában kitöltötte egész testét a baj rémülete: támasztó lába meg-

csúszott a vizes, guanós peremen. Esetlen tartásban, ferdén lefelé nekivágódott a szemközi falnak, a hirtelen fájdalom ellenére keze ösztönszerűen kapaszkodó után kapott, de már zuhant-csúszott is lefelé. Alig egy másodpercig tartott az egész, és csúszása lefékeződött, teste beszorult a függőleges szakadék szűkületébe. Fejét is bevarte, pár pillanatig az eszméletlenség határán küzdött, de aztán hirtelen kitisztult a tudata: ott lógott, mellkasa beszorulva, lába a levegőben, alatta vagy öt méter mélység. Pánik ömlött el rajta, a sziklafalak mintha összeroppantanák, nem kap levegőt; lába kétségbeesetten kalimpálni kezdett, keze a feje fölött a sziklát csapkodta. A hiábavaló kapálózás is csak másodpercekig tartott, hirtelen jött akarattal elnyomta a folyton feltörni akaró pánikot. Érezte, hogy baloldalt nincs akkora szorítás, apró, gyöngye lélegzéssel tud valamelyest levegőt venni. Próbálta felmérni a helyzetét: amennyire kivehette, lefelé a hasadék megint tágult, lába nem érintett semmiféle támasztékot. Óvatosan mozdtítani próbálta kezét, fölötte végigtapogatta a sziklát. Semmi kapaszkodót nem talált, teljesen reménytelen volt, hogy felhúzza magát. Legfeljebb lefelé-oldalra tudná kicsit tolni magát, tenyerét nekifeszítve a sziklának. Nem sok ideje volt valamit is kitalálni, ilyen helyzetben nem bírja sokáig. Úgy érezte, balra kicsit nagyobb a rés a két fal között, cselekedni kell, a légzés mind nehezebb, lefelé kell préselnie magát, aztán vagy átjut, vagy még jobban beszorul, és vége... Összpontosítani próbált, tenyerét a falnak támasztotta, aztán egyszerre kifújva és magát teljes erőből balra-lefelé nyomva, lábával kapálózva, kétségbeesett erőfeszítéssel rángatózva, centinként csúszott lefelé, egyre jobban beszorulva, fejét közben mintha satuba szorították volna, aztán egyszer csak átcusszant a résen, kiszakadt a sziklák szorításából, és lehorzolt tagokkal, égő, véres füllel rázuhant a kagylós-mozzatos halomra. Magához sem tért még, amikor a hasadékba bezúduló hullám átcsapott rajta, meghentergette, aztán visszahúzódott. Sós vizet nyelt, de ereje maradékával a hasadék menetes vége felé kúszott, aztán lassan felkapaszkodott a lépcsős sziklákra, és fölérve elterült egy sima kőlapon.

Sokáig feküdt lehunyt szemmel, nem fogott fel semmit a hullámok dübörgéséből, a sirályok ugató kiáltásából, a rothadó kagylók szagából, még összevert testének fájdalmát sem érezte, csak hevert öntudatlanul, valami szivacszerű, szürke nyugalom folyta körül.

Szurkáló, hideg esőcseppekre ébredt. Felült, körülnézett. A szél megerősödött, az ég egységes ólomszínre váltott, az esőcseppek egyre sűrűsödtek. Hiába száradt meg közben a trikója, amire a házhoz botorkált, újra átvizesedett. Erősen sötétedett, az eső már zuhogott, ahogy a házat körbejárta. A nyílásokat bedeszálták, de itt-ott nagy hiányok tátongtak, bemászott. Amennyire kivehette, a faház megroggyant, de még viszonylag stabilan állt. A szél viharossá fokozódott, az eső verte a falakat, néhol bevágott a víz. Most már reggelig itt kell kihúznia. Legalább valami száraz ruharongyot találna! De a ház üres volt, csak deszkákat talált, ezeket egy száraz sarokban a falhoz támogatva, valamiféle apró kuckót rögtönzött, ebbe húzódott, talán valamennyire tartja a teste melegét. Zsugorulásban kucorogva, néha rövid álomba esve, vacogva-dideregve próbálta átvészelni az éjszakát. Reménytelenül messzinek tűnt a reggel, az eső dobpergészerűen verte a falakat, nagyokat nyögött, roppant a ház a szél rohamaira. Végül valahogy elaludhatott, mert világosságra ébredt. Az eső továbbra is zuhogott, a szél sem hagyott alább. Rettenetesen átfagyott, valamit tennie kell. Itt nem számíthat segítségre, és ez a viharos idő napokig eltarthat. Integetni hiába próbálna, ilyen időben senki nem jár a parton, meg sem látnák a nagy szürkeségben. Az is biztos, hogy még egy éjszakát itt nem bírna ki. Elszántan kilépett a házból, beledőlt az esőbe-szélbe, és amilyen gyorsan

csak tudott, keresztülvágott a sziget közepén, vissza a csónakhoz. Most nem törődött a szúrós fűvel, nem is érezte a bőrébe kapaszkodó horgas terméseket.

A csónak még megvolt, a hullámok nem érték el. A szél odéblökte ugyan, de beakadt két kő közé. Kiráncigálta, és esve-elve a csúszós köveken a háborgó hullámokba taszította. Az apró evezőkkel csapkodva, kihasználva a két hullám között visszafelé zúduló áramlatot, megpróbált kisiklani a sziklakapun, ahol előző nap belavírozott, de az örvénylő víz mindig félrevitte, a csónak beleakadt egy kőbe, elvesztette a lendületét, és már jött a következő hullám, ami visszalódította a part felé. Tízszer, hússzor próbálkozott, szemébe csurgott a felcsapó sós vízzel keveredő eső, az ereje fogytán volt. Harsogtak a hullámok, dobolt a fülkagylóján az eső, egyre jobban megtelt a csónak vízzel, de csak küszködött, végső erőfeszítéssel, és mikor már majdnem megadta magát, valahogy mégis sikerült kicsusszannia a sziklacsapdából. Néhány evezőcsapással elszakadt a veszélyes helytől, és beirányozva a szárazföld legközelebbi pontját, amennyire bírta, hajtani kezdte a csónakot kifelé. Előző nap alig tíz percig tartott az út, most viszont végtelenül hosszúnak tűnt – szembeüjt az erős szél, felkorbácsolta a hullámokat, az apró evezők sokszor csak a levegőt csapkodták. Azért ha kínos lassúsággal is, de közeledni látszott a part. Közben egyre több víz csapott a csónakba, de nem állhatott neki a meregetésnek, mert a szél visszanyomta volna. Az öblöt nem fogja elérni, azt már látta, a sodrás és a szél eltérítette, de végül kicsit odább vagy száz méterre megközelítette a partot. Itt viszont olyan szélcsatornába került, hogy a könnyű, gumihurkás csónak kifelé kezdett sodródni a nyílt tengerre. Minden erőfeszítése csak arra volt elegendő, hogy lassítsa a távolodást. Ekkor megint fellángolt benne a kétségbeesett elszánás: kivetette magát a csónakból, hogy úszva jusson ki. Amíg a csónakban erőlködött, nem érezte a hideget, most a dermesztő vízben szinte elállt a lélegzete. Ezt nem bírhatja sokáig. Hullámra föl, hullámvölgybe le, alig látta, merre tartson, tempózott, ahogy bírt, alig kapva levegőt a porzó vízben, aztán egyszerre ott sorakoztak előtte a bálnahátú parti sziklák. Teljes zúrzavar tombolt körülötte, összefagyva, kimerülve hányták föl-le a dübörögve a sziklákra csapódó hullámok. Nagyot rúgott, próbált meglovagolni egy nagy hullámot, érezte, hogy magasra emelkedik, ellenállhatatlan erő repíti, aztán levágja egy szikla lapos hátára. Pislákoló öntudattal ujjait valahogy egy repedésbe akasztotta, és pattanásig feszülő tüdővel próbált ellenállni, hogy a letakaró víz vissza ne sodorja. Ahogy a habzó-fortyogó víz lehúzódtott róla, négykézláb továbbküzdötte magát. A következő hullám leverte a lábáról, de már nem tudta elsodorni, a harmadik már el sem érte. Megmenekült. Kínnal-keservvel felmászott a parton, és látta, hogy éppen a ház alatt jutott ki.

Bent puha, meleg csend fogadta. Lehámozta magáról a ronggyá szakadt ruhát, és beállt a meleg zuhany alá. Annaira remegett a lába, hogy le kellett ülnie, így verette hátát-tarkóját a forró vízszugárral. Utána begyújtott a gázos kandallóba, és száraz fürdőköpenyben belerogyott a hintaszékbe a nappali nagy ablaka előtt. Keze ügyében egy üveg Jack Danielsszel, időnként belekortyolva, révetegen nézett kifelé. Az eső verte az ablakot, vízerek folydogáltak az üvegen, a sziget alig látszott az összefolyó szürkességben, az öbölben a homárhalászok színes bójái el-eltűnve bukdácsoltak. Az ital lebegővé tette, könnyű és üres volt belül. És ekkor megint, váratlanul, az esőcseppek kopogásában, a száraz, meleg szoba homályában újra megszólalt a hang: „Maradj velem!” Nem parancsoló, nem kérő, talán még nem is kijelentő, csak egy szelíd hang. Körül sem nézett, meg sem mozdult, bámult tovább kifelé, és lassan, mintha a teste önállósította volna magát, tartása elernyed, látása elhomályosult, és könnycseppek kezdtek szivárogni a szeméből.

A Ferihegyi reptéren jólesett a magyar szó. Hamar kijutott, csak egy kis háti batyuja volt. Pillantása végigfutott a várakozókon, persze senki ismerős, nem is számított rá, hiszen meg sem telefonálta, pontosan mikor érkezik. Mégis, még egyszer visszatekin-
tett – senki. Három átszállás, és már az utcájukban gyalogolt. A kertkapu mögött már ott viháncoltak a boldog kutyák. Kulcs a helyén, a ház üres, senki nincs itthon. A hű-
tőben tej, ivott egy nagy bögrével, megmosakodott, aztán a kazetták között válogatott,
de végül nem tett fel semmi zenét. Nyilván mindenki a dolga után jár, estére biztosan
hazajönnek. A telefonhoz lépett, de aztán mégsem telefonált. Felment az emeletre, ki-
nyitotta a tetőablakot, széket húzott oda, óvatosan kimászott. Kora délután volt, me-
legek voltak a cserepek. Négykézláb felmászott a tetőgerincre, lovaglólülésben elhe-
lyezkedett. Körülötte alacsony házak, zöldellő kertek, messzebb lakótelep tornyoso-
dik, idelátszanak a folyóparti fák is. Csönd és nyugalom volt a tetőn, szép őszi nap.
Főnről most csodálatosan tisztán látott mindent, mintha valami távcsövön keresztül
nézegetne. Látta, hogy a szomszédban, a kis medencében halak úszkálnak, a garázs-
építmény tövében kutyaállat fekszik elnyúlva, a magasban szárnyas madarak kerenge-
nek, forduláskor fehéren villan rajtuk a napfény. A kertben öreg fűzfa-fa, zöld újranö-
vő fű, libegő lepkeovar, mozdulatlan téglarakás. Az utcán ott jön a postásember, a kis
téren autójármű halad át. Felnézett: ott állt az égbolton a napégitest, látszólag moz-
dulatlanul, de estére lebukik, holnap újra felkel.

És ekkor negyedszerre is megszólalt valahol mögötte-körülötte a szelíd hang: „Ma-
radj velem!”

Óvatosan lemászott a ferde tetőn, bebújt az ablakon, és amíg a többiek hazaértek,
mindenféle apró dologgal foglalta el magát. A hangot ezután már többé nem hallotta,
de enélkül is vele maradt, hiszen talán lett volna más választása?

Karafiáth Orsolya

A NAPPAL VERSEI

*„...az elválást valahogy kibirom,
de a találkozást – aligha.”*

(Ahmatova)

Előszőr

Mi felvillant, mégsem lett pillanatnyi.
Most minden időm könnyen belefér.
Én, kinek erő volt így szeretni –
először túl könnyűn s a nehezén.